

Anna MAŃKO

<https://orcid.org/0009-0008-8687-2091>

e-mail: anna_manko@gazeta.pl

Rygoryzm formalny a gwarancje konstytucyjne w postępowaniu sądowoadministracyjnym

Streszczenie

Artykuł omawia relację między wymogami formalnymi w postępowaniu sądowoadministracyjnym a gwarancjami konstytucyjnymi, w szczególności prawem do sądu. Autorka wskazuje, że rygorystyczne podejście do braków formalnych, takich jak wymóg odrębnego pełnomocnictwa, obowiązek działania profesjonalnego pełnomocnika w skardze kasacyjnej, konieczność przedkładania dokumentów wykazujących umocowanie czy obowiązek podania numeru PESEL, może niekiedy prowadzić do faktycznego ograniczenia prawa jednostki do weryfikacji działań administracji publicznej. W artykule omówiono najnowsze rozbieżności orzecznicze, stanowiska Rzecznika Praw Obywatelskich, uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz projektowane zmiany legislacyjne. Podkreślono, że nadmierny formalizm nie powinien prowadzić do zamknięcia drogi sądowej, a celem ustawodawcy i sądów powinno być zachowanie równowagi między wymogami proceduralnymi a ochroną konstytucyjnych praw strony.

Słowa kluczowe: postępowanie sądowoadministracyjne, rygoryzm formalny, gwarancje konstytucyjne, prawo do sądu, pełnomocnictwo procesowe, skarga kasacyjna.

Wprowadzenie i cel artykułu

Postępowanie sądowoadministracyjne charakteryzuje się istnieniem pewnych wymogów formalnych względem pism procesowych oraz ograniczeń związanych z uzupełnianiem lub poprawianiem braków formalnych. Celem niniejszego artykułu jest omówienie przypadków, w których interpretacja przepisów dotyczących dochowania wymogów formalnych może prowadzić do ograniczenia praw strony postępowania sądowoadministracyjnego określonych w Konstytucji RP. Artykuł koncentruje się na zagadnieniach wywołujących rozbieżności w orzecznictwie oraz krytykowanym praktykach sądów administracyjnych.

Rygoryzm formalny w postępowaniu sądowoadministracyjnym

Rygoryzm formalny obejmuje wymagania co do formy pism, terminów i wpisu sądowego, mając na celu usprawnienie i uporządkowanie postępowania i eliminację skarg bezzasadnych. Podstawowe wymogi formalne w postępowaniu sądowoadministracyjnym zostały wskazane w Ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi¹. Są nimi w szczególności art. 46–54 p.p.s.a. (wymogi formalne pism procesowych (np. oznaczenie stron, podpis, wskazanie żądania), art. 47–49 p.p.s.a. (składanie pism, braki formalne i wezwanie do ich uzupełnienia), art. 53 § 1 p.p.s.a. (konieczność dochowania terminu na wniesienie skargi), art. 220 p.p.s.a. (obowiązek uiszczenia wpisu sądowego).

Gwarancje konstytucyjne w postępowaniu sądowoadministracyjnym

W Konstytucji RP² zostały określone gwarancje odnoszące się do wszystkich postępowań sądowych, nie tylko sądowoadministracyjnych. W myśl art. 45 ust. 1 Konstytucji RP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Natomiast art. 77 ust. 2 Konstytucji RP stanowi, że ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw. Uzupełnieniem tej regulacji jest art. 78 Konstytucji RP, zgodnie z którym strona ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Regulację dotyczącą prawo do sądu należy odczytywać łącznie z określoną w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP zasadą proporcjonalności, która dopuszcza ograniczenia praw tylko w niezbędnym zakresie dla ochrony interesu publicznego lub praw innych osób.

W kontekście prawa administracyjnego prawo do sądu jest „prawem do weryfikacji (kontroli) tego, co zrobił już wcześniej organ administracji publicznej, korzystający ze swoich władczych kompetencji. Prawo do orzeczenia sądowego, będące bardzo istotnym elementem prawa do sądu, staje się prawem do uzyskania rozstrzygnięcia o poprzednio wydanym akcie administracyjnym i o jego zgodności z przyjętym wzorcem³”.

Instytucjonalnym gwarantem prawa do sądu są sądy administracyjne, którym Konstytucja RP przyznaje w art. 184 kompetencję do kontroli działalności

¹ Ustawa z 30.08.2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, tekst jedn. Dz. U. z 2024 r., poz. 935 ze zm., dalej: p.p.s.a.

² Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r., Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483.

³ J. Zimmermann, *Prawo do sądu w prawie administracyjnym*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2006, nr 2, s. 307.

administracji publicznej. Sądy te są zobowiązane do zbadania formalnych przesłanek wniesienia skargi jeszcze przed rozpoznaniem merytorycznym sprawy. W praktyce oznacza to, że drobne uchybienia formalne mogą skutkować odrzuceniem skargi, uniemożliwiając tym samym kontrolę działań organu administracji. W takich sytuacjach pojawia się pytanie, czy rygoryzm formalny nie prowadzi do ograniczenia konstytucyjnych praw strony. Poniżej zostanie przedstawiona analiza zależności między gwarancjami konstytucyjnymi a wymogami formalnymi skargi i skargi kasacyjnej.

Należy mieć na uwadze, że w polskim systemie sądy administracyjne funkcjonują w modelu kasacyjnym – kontrolują legalność działań organów administracji publicznej, nie rozstrzygając spraw merytorycznie (art. 184 Konstytucji RP). Mogą uchylić decyzję lub postanowienie i wydać wytyczne organowi; brak ich wykonania powoduje powrót sprawy do sądu i wydłuża postępowanie. W tym modelu strona skarżąca ma ściśle określone terminy, a sankcje za ich niewypełnienie, np. odrzucenie skargi, są dotkliwe, dlatego ograniczanie nadmiernego formalizmu jest kluczowe dla równości stron i ochrony prawa do sądu.

Omówienie przykładów rygoryzmu formalnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym

Wymóg odrębnego pełnomocnictwa

W praktyce sądów administracyjnych obowiązuje wymóg złożenia odrębnego pełnomocnictwa do reprezentowania strony przed sądem, nawet jeśli pełnomocnictwo obejmujące uprawnienie do reprezentacji w postępowaniu administracyjnym znajduje się w aktach organu. Przewodniczący bada spełnienie wymogów formalnych skargi i w razie braków wzywa pełnomocnika do ich uzupełnienia w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia skargi (art. 49 § 1 w zw. z art. 58 § 1 pkt 3 p.p.s.a.).

Rygor ten jest szczególnie dotkliwy, gdy organ nie informuje pełnomocnika o przekazaniu sprawy do sądu, a w międzyczasie dochodzi do zmiany pełnomocnika. Automatyczne odrzucenie skargi w takich przypadkach może ograniczać konstytucyjne prawo strony do sądu (art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 Konstytucji RP). Biorąc pod uwagę, że w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie istnieje wymóg adwokacko-radcowski, sądy, nie chcąc zamykać stronie możliwości dochodzenia jej praw przed sądem, w części spraw wzywały ją do podpisania skargi na podstawie art. 49 § 1 w zw. z art. 57 § 1 i w zw. z art. 46 § 1 pkt 4 p.p.s.a., co dawało szansę stronie na kontynuowanie procesu.

Z uwagi na rozbieżności w orzecznictwie Prezes Naczelny Sąd Administracyjny, który 23 czerwca 2025 r. wystąpił z wnioskiem o podjęcie przez

Naczelny Sąd Administracyjny uchył⁴, w celu wyjaśnienia, czy podpisanie skargi przez osobę, która nie może być pełnomocnikiem, bądź która nie przedstawiła pełnomocnictwa, stanowi brak formalny, który może podlegać uzupełnieniu przez wezwanie strony do podpisania skargi, czy też w takim wypadku skarga powinna zostać odrzucona.

Rzecznik Praw Obywatelskich⁵ jednoznacznie opowiedział się za stanowiskiem, że w takich przypadkach sąd powinien wezwać bezpośrednio stronę do podpisania skargi. W ocenie Rzecznika odmienne działanie pozbawia stronę nie tylko prawa do obrony, ale i prawa do sądu. Krytykując praktykę sądową polegającą na odrzucaniu skargi bez wezwania strony, Rzecznik wskazał, że może to prowadzić do nieważności postępowania, o której mowa w art. 183 § 1 pkt 5 p.p.s.a. Stanowisko to jest uzasadnione, gdyż od momentu wniesienia skargi do jej odrzucenia sąd podejmuje czynności wobec strony reprezentowanej przez osobę nieuprawnioną do pełnomocnictwa, która w postępowaniu w ogóle nie uczestniczy i może nie mieć świadomości jego toczącego się przebiegu. W konsekwencji brak wezwania strony do podpisania skargi może skutkować faktycznym pozbawieniem jej możliwości obrony przysługujących praw.

Skarga kasacyjna a przymus adwokacko-radcowski

Najdalej idącym ograniczeniem formalnym jest wymóg sporządzenia i podpisania skargi kasacyjnej przez profesjonalnego pełnomocnika (tzw. przymus adwokacko-radcowski, art. 175 p.p.s.a.). Wątpliwości budzi konieczność przedłożenia osobnego pełnomocnictwa do reprezentowania strony przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, gdy pełnomocnik działał już w postępowaniu przed sądem I instancji.

W praktyce NSA przyjął ścisłą wykładnię przepisów: pełnomocnictwo ograniczone do wojewódzkiego sądu administracyjnego nie uprawnia do wniesienia skargi kasacyjnej. Pełnomocnicy muszą więc ponownie składać pełnomocnictwo, a konieczność wezwania ich do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej wydłuża postępowanie. W przypadku braku takiego pełnomocnictwa skarga mogła zostać odrzucona jako wniesiona przez osobę niemającą należytego umocowania. Taka interpretacja, choć literalna, może być postrzegana jako

⁴ Wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23 czerwca 2025 r., znak: BO.511.14.2025, źródło: https://crido.pl/blog-taxes/braki-formalne-w-skardze-do-wsa-wezwanie-do-ich-uzupelnienia-czy-odrzucone-skargi-w-oczekiwaniu-na-uchwale-nsa/#_ftnref3 [pobrano dn.: 14.09.2025].

⁵ Zgłoszenie udziału Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu uchwałodawczym wraz ze stanowiskiem procesowym, sygn. akt III OPS 2/25 z dn. 2 września 2025 r., pismo Rzecznika Praw Obywatelskich nr V.510.89.2025.DG, https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2025-09/Do_NSA_stanowisko_pytanie_prawne_skutki_brak_pelnomocnictwa_02_09_2025.pdf [pobrano dn.: 14.09.2025].

nadmierny rygoryzm formalny, szczególnie gdy strona wyraziła już wolę reprezentacji przez prawidłowo ustanowionego pełnomocnika.

Pomimo tego że do tej pory sądy administracyjne dość konsekwentnie wymagały od stron złożenia dodatkowego pełnomocnictwa, wyraźnie upoważniającego pełnomocnika do działania przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, 22 lipca 2025 r. Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego wystąpił z wnioskiem o podjęcie uchwały wyjaśniającej⁶ w następującej kwestii: Czy zgodnie z art. 37 § 1, art. 46 § 3, art. 175 § 1 oraz art. 194 § 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935, z późn. zm.) pełnomocnictwo do reprezentowania strony w postępowaniu sądowoadministracyjnym przed sądem pierwszej instancji uprawnia do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej oraz zażalenia na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną?

Fakt, że Prezes NSA wystąpił ze wskazanym wnioskiem, wskazuje na rozbieżności w orzecznictwie oraz sygnalizuje doniosłość problemu dla ochrony praw obywatelskich, w tym prawa do sądu.

Dokumenty wykazujące umocowanie

Kolejnym wymogiem formalnym skargi jest, zgodnie z art. 46 § 1 pkt 4 p.p.s.a., obowiązek przedłożenia dokumentu, z którego wynika umocowanie do działania w imieniu podmiotu wnoszącego skargę, obok złożenia pełnomocnictwa. Dotyczy to w szczególności podmiotów podlegających obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, którego dane są publicznie dostępne. W praktyce sądowej często zdarzało się, że skarga nie zawierała odpisu z rejestru, co uniemożliwiało ustalenie, czy podmiot podpisujący skargę lub udzielający pełnomocnictwa był uprawniony do reprezentacji.

W części orzeczeń sądowych brak odpisu KRS uznawano za brak formalny uniemożliwiający nadanie skardze biegu, co znalazło odzwierciedlenie np. w postanowieniu Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Kielcach z 5 listopada 2020 r., sygn. akt I SA/Ke 296/20, gdzie odrzucono skargę, gdyż w wyznaczonym terminie nie uzupełniono braków skargi w postaci nadesłania odpisu KRS. Podobne stanowisko znalazło potwierdzenie w orzecznictwie, m.in. w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 28 maja 2025 r., sygn. III FZ 193/25, gdzie odrzucono zażalenie z powodu braku formalnego złożenia odpisu z KRS. NSA podkreślił, że podanie jedynie numeru KRS przez skarżącą spółkę nie spełnia wymogu przedstawienia dokumentu określającego umocowanie do reprezentacji.

⁶ Wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 lipca 2025 r., znak: BO.511.20.2025, źródło: <https://www.nsa.gov.pl/orzecznictwo/prawo-polskie/komunikaty-biura-orzecznictwa/komunikat-biezacy-nr-312025-postepowanie-sadowoadministracyjne-wniosek-prezesa-nsa/> [pobrano dn.: 14.09.2025].

Dotychczasowe orzecznictwo jednoznacznie wskazywało, że nie jest rolą sądu samodzielne poszukiwanie i drukowanie odpisów z rejestrów – wykazanie reprezentacji pozostaje obowiązkiem strony i jej pełnomocników (np. postanowienie NSA z 15 maja 2019 r., II OZ 422/19). W konsekwencji nadesłanie odpisu aktualnego, z którego nie wynika upoważnienie na dzień wniesienia skargi, lub podanie jedynie numeru KRS skutkowało odrzuceniem skargi.

25 czerwca 2025 r. do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy zmieniającej p.p.s.a., przewidujący dodanie do art. 46 § 4 zdania drugiego o treści: „Złożenie dokumentu wykazującego umocowanie lub jego uwierzytelnionego odpisu nie jest wymagane, jeżeli stwierdzenie przez sąd umocowania jest możliwe na podstawie wykazu lub innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną.” Projekt przewiduje również analogiczne zmiany w art. 29 i art. 37 § 1 p.p.s.a.

Wprowadzenie tych zmian spowoduje, że dotychczasowa linia orzecznicza i poglądy doktryny staną się nieaktualne, gdyż sądy dotychczas podkreślały, że nie jest ich rolą wyręczanie stron – poszukiwanie i drukowanie wyciągów z KRS pozostaje obowiązkiem strony, nawet jeśli informacje te są publicznie dostępne.

Zdaniem autorów projektu, rozwiązanie to, wzorowane na Kodeksie postępowania cywilnego, ma wyeliminować zbędną biurokrację, ograniczając konieczność potwierdzania umocowania, gdy wynika ono z treści rejestru publicznego.

Niezależnie od uchwalenia zmian sądy nie powinny odrzucać skargi, gdy możliwa jest jednoznaczna identyfikacja podmiotu składającego skargę oraz umocowanie osób upoważnionych do jego reprezentacji.

Brak numeru PESEL

Ostatnią część rozważań stanowi omówienie konfliktu między formalizmem a gwarancjami konstytucyjnymi w kontekście badania spełnienia, określonego w art. 46 § 2 pkt 1 lit. b p.p.s.a., wymogu podania w skardze, będącej pierwszym pismem w sprawie, numeru PESEL strony skarżącej. Treść wskazanego przepisu nie nasuwa wątpliwości, iż skarga jest pierwszym pismem w sprawie i powinna zawierać numer PESEL. Wątpliwości pojawiają się wówczas, gdy strona nie podała swojego numeru PESEL w skardze. W części orzeczeń sądy przyjmowały wówczas, że występuje brak formalny skargi uniemożliwiający nadanie temu piśmu prawidłowego biegu (art. 49 § 1 p.p.s.a.).

Część sądów przyjęła, że możliwa jest jednoznaczna identyfikacja podmiotu na podstawie dostępnych danych (np. akt administracyjnych), brak ten nie uniemożliwia nadania sprawie dalszego biegu. Brak ten powinien prowadzić do wezwania do uzupełnienia braku formalnego skargi pod rygorem jej odrzucenia tylko w sytuacji, gdy w aktach postępowania brakuje numeru PESEL i nie jest możliwe ustalenie tożsamości strony. Pogląd ten wynika z uznania, że celem

wymogu podania numeru PESEL jest identyfikacja osoby wnoszącej skargę, a dodatkowe wezwanie strony do podania numeru PESEL powoduje zbędne wydłużenie postępowania.

Przejawem istnienia dwóch poglądów było funkcjonowanie rozbieżności w orzecznictwie sądów administracyjnych, co ostatecznie doprowadziło do sformułowania przez Prezesa NSA wniosku o wydanie uchwały w tym przedmiocie. Naczelny Sąd Administracyjny wydał uchwałę⁷, w której uznał, że niezachowanie określonego w art. 46 § 2 pkt 1 lit. b p.p.s.a. wymogu podania w skardze, będącej pierwszym pismem w sprawie, numeru PESEL jest brakiem formalnym, który powinien być uzupełniony w trybie art. 49 § 1 w zw. z art. 58 § 1 pkt 3 p.p.s.a. – bez względu na to, czy ten numer znajduje się w aktach administracyjnych, którymi dysponował sąd.

Żądanie podania numeru PESEL w sytuacji gdy numer ten można ustalić na podstawie akt postępowania, w niektórych sprawach może być potraktowany jako przejaw nadmiernego formalizmu, który pomija cel wprowadzenia danego wymogu formalnego. Brak PESEL-u w skardze nie zawsze stanowi brak uniemożliwiający nadanie sprawie dalszego biegu w rozumieniu art. 49 § 1 p.p.s.a. Skarga, gdy nie zawiera numeru PESEL, może otrzymać prawidłowy bieg.⁸ Postępowanie sądowoadministracyjne może się prawidłowo toczyć i cel tego postępowania może zostać zrealizowany także w warunkach braku informacji o numerze PESEL skarżącego; informacja ta nie jest niezbędna do prawidłowego biegu skargi i postępowania oraz osiągnięcia celu postępowania⁹. Odrzucenie skargi z uwagi na brak PESEL-u z pewnością byłoby uzasadnione, gdyby istniały rozbieżności co do identyfikacji wnoszącego skargę. Odrzucenie skargi tylko z tej przyczyny, że numer PESEL skarżącego znajduje się na innym dokumencie aniżeli sama skarga (zatem jest sądowi znany i w sposób jednoznaczny identyfikuje stronę skarżącą), stwarza barierę w dostępie do sądu¹⁰.

Podsumowanie

Istnienie ograniczeń formalnych jest w postępowaniu sądowoadministracyjnym niezbędne z wielu względów, w tym z powodu konieczności ograniczenia skarg bezzasadnych, usprawnienia wymiaru sprawiedliwości. Realizacja tych ograniczeń formalnych niekiedy wzbudza wątpliwości co do ich zgodności

⁷ Uchwała 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3.07.2023 r., sygn. akt II GPS 2/22.

⁸ M. Bogusz, *Numer PESEL jako element formalny skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów NSA z dnia 3 lipca 2023 r., II GPS 3/22*, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2024, nr 3, s. 23.

⁹ Ibidem.

¹⁰ A. Kwaśniak, *Brak numeru PESEL skarżącego jako przyczyna odrzucenia skargi przez sąd administracyjny. Glosa krytyczna do uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3.07.2023 r., II GPS 3/22*, „Przegląd Prawa Publicznego” 2024, nr 1, s. 98–107.

z wyrażonymi gwarancjami konstytucyjnymi, zwłaszcza prawem do sądu. Nadmierny rygoryzm formalny nie może doprowadzić do ograniczenia prawa do sądu oraz rozpatrzenia sprawy merytorycznie. W postępowaniu sądowoadministracyjnym, szczególnie opartym na modelu, gdzie sądy administracyjne badają legalność decyzji administracyjnych, a nie rozstrzygają spraw merytorycznie, szczególnie istotna jest konieczność ochrony praw strony i ograniczenie nadmiernego formalizmu. Automatyczne odrzucanie skarg z drobnych braków formalnych może naruszać prawo do sądu i ilustruje konflikt między formalizmem a gwarancjami konstytucyjnymi.

Bibliografia

Literatura

- Bogusz M., *Numer PESEL jako element formalny skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Glosa do uchwały składu siedmiu sędziów NSA z dnia 3 lipca 2023 r., II GPS 3/22, „Orzecznictwo Sądów Polskich” 2024, nr 3.*
- Kwaśniak A., *Brak numeru PESEL skarżącego jako przyczyna odrzucenia skargi przez sąd administracyjny. Glosa krytyczna do uchwały Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3.07.2023 r., II GPS 3/22, „Przegląd Prawa Publicznego” 2024, nr 1.*
- Zimmermann J., *Prawo do sądu w prawie administracyjnym, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2006, nr 2.*

Orzecznictwo

Uchwała 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 3.07.2023 r., sygn. akt II GPS 2/22.

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 ze zm.
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 935 ze zm.

Źródła internetowe

Wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego z 23 czerwca 2025 r., znak: BO.511.14.2025, https://crido.pl/blog-taxes/braki-formalne-w-skardze-do-wsa-wezwanie-do-ich-uzupelnienia-czy-odrzuconie-skargi-w-oczekiwaniu-na-uchwale-nsa/#_ftnref3 [pobrano dn.: 14.09.2025].

Wniosek Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 lipca 2025 r., znak: BO.511.20.2025, źródło: <https://www.nsa.gov.pl/orzecznictwo/prawo-polskie/komunikaty-biura-orzecznictwa/komunikat-biezacy-nr-312025-postepowanie-sadowoadministracyjne-wniosek-prezesa-nsa/> [pobrano dn.: 14.09.2025].

Zgłoszenie udziału Rzecznika Praw Obywatelskich w postępowaniu uchwałodawczym wraz ze stanowiskiem procesowym, sygn. akt III OPS 2/25 z dn. 2 września 2025 r., pismo Rzecznika Praw Obywatelskich nr V.510.89.2025.DG, https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2025-09/Do_NSA_stanowisko_pytanie_prawne_skutki_brak_pelnomocnictwa_02_09_2025.pdf [pobrano dn.: 14.09.2025].

Formal rigour and constitutional guarantees in administrative court proceedings

Abstract

The article examines the relationship between formal requirements in administrative court proceedings and the constitutional guarantees, particularly the right to a fair trial. It argues that a strict approach to procedural deficiencies – such as the requirement of separate powers of attorney, mandatory legal representation in cassation complaints, submission of documents proving authorization, or the obligation to provide a PESEL numer may sometimes effectively restrict the individual's right to judicial review of administrative actions. The paper discusses recent jurisprudential divergences, the position of the Ombudsman, resolutions of the Supreme Administrative Court, and proposed legislative amendments. It emphasizes that excessive formalism should not result in denial of access to justice, and that both legislators and courts should strive to balance procedural requirements with the protection of constitutional rights.

Keywords: administrative court proceedings, procedural formalism, constitutional guarantees, right to a fair trial, power of attorney, cassation complaint.